

IRODALOM.

Könyvismertetés.

Földhasznosítás, öntözés és telepítés az Egyesült-Államokban. Írta: dr. *Hoffmann* Ferencz. 20 képpel. Ára 1.60 korona. Kapható a Pátria r.-t. gazd. szakkönyvkereskedésben Budapest, IX., Üllői-ut 25. és minden nagyobb könyvkereskedésben.

Ma minden nemzet arra törekszik, hogy minden legkisebb földterületet legjobban kihasználjon, a parlagon heverő vagy gazdasági kultúra alá nem vont, haszontalan területeket apassza és a lakosság szaporodásával szükségelt többletterületet az improduktív területből elvonva, minél hasznothajtóbbá változtassa. Kevesen tudják nálunk még az intelligens középosztályból is, hogy mily hatalmas erőfeszítéssel, óriási pénzáldozattal és munkával törekszik Észak-Amerika arra, hogy a nyugati részén elterülő, *esőnélküli sivár vidékeken* (arid regions) olyan munkákat végezzen, hogy a lakatlan pusztaságokat, öntözőberendezéssel, különféle költséges telkesítési munkákkal az ember letelepülésére alkalmassá és gazdaságilag művelhetővé tegye.

Dr. *Hoffmann* Ferencz gazdasági akadémiai tanár élénken hozzáértéssel, szakszerűen ismerteti ezen hatalmas munkásságot, emellett oly ügyes írói tollal írja meg tanulmányát, hogy azt nemcsak mezőgazdák, kulturtechnikus, de a laikusok is élvezettel olvashatják és belőle sokat tanulhatnak. Dr. *Hoffmann* leírásai annál megbízhatóbbak, mert ő két évig volt Amerikában — a földművelésügyi miniszter segélyével — tehát közlései hiteleseknek és autentikusoknak tekinthetők.

A kiváló munkát még becsesebbé teszi az is, hogy szép fényképfölvételek nyomán szinte magunk előtt látjuk azt, amit szerző élénk tollal leír. A magyar gazdák előtt azért is tanulságos dr. *Hoffmann* ezen műve, mert példákat láthatnak belőle arról, hogy az öntözés és vizellátás révén mily óriási mértékben lehet fokozni a *kultúr-föld termőképességét* és *emelni a föld értékét* és mily óriási közgazdasági előny származott Amerikában abból, hogy ma virágzó falvak és városok létesültek ott, hol azelőtt csak bozót és sivatag volt. A művet melegen ajánljuk szaktársaink figyelmébe.

KÜLÖNFÉLÉK.

Egy eskütételről. Az Országos Erdészeti Egyesület deczemberi közgyűlését követő vacsorán két tekintélyes tagtárs mutatott rá azon sajnálatos körülményre, hogy hazánkban aránylag mily kevesen vannak azok, kik tisztában volnának azon elsőrendű fontossággal, melylyel az erdőgazdaság éppen hazai közgazdasági viszonyaink között bir, akik átéreznék az erdőknek nemcsak gazdasági, hanem egyenesen nemzetfentartartási jelentőségét.

Azt hiszem nem egy kartárs tapasztalta szomoruan e szavak igazságát, hogy nem csak a magyar szélesebb néprétegek, hanem a legtöbb magyar ur sem becsüli az erdőt, a legtöbb magyar erdőbirtokos (és itt nem képez kivételt a legnagyobb magyar erdőbirtokos, az állam sem) legalább is nem helyez rá oly nagy súlyt, nem fordít reá oly figyelmet, gondot, mint vagyona többi részére. Ezt bizonyítja az a körülmény is, hogy míg a legtöbb erdőbirtokos a mezőgazdaság vezetésében aktív részt vesz, magát ebben az ágban a lehető leggondosabban kiképzí, gazdasági főiskolákat látogat és igyekszik gyakorlati tapasztalatokat szerezni, addig az erdészetenél legfeljebb a jövedelem és a vadászat érdekli.

Ennek azután csak természetes következménye az, hogy míg a mezőgazdasággal szemben a legnagyobb áldozatokra képes és egyes ágazatokra, mint pl. ló- és marhatenyésztés, kertészet, szőlőmivelés, sőt még a baromfitenyésztésre is százezer koronás özszegeket fordít, addig az erdészet játszhatja a hamupipőke szerepét, holott éppen ennek jövedelmére számíthat a legnagyobb inségesztendejében a legbiztosabban.

Ily körülmények között természetes, hogy a magyar nagybirtokok legfőbb állásait rendszerint gazdászok töltik be és az uradalmakat irányító hivatal címzésénél az erdészet nem is jut kifejezésre, ellentétben az osztrák szomszédunkkal, ahol a magyar jószágkormányzósággal, jószágigazgatósággal szemben mindenütt *Forst und Domänen Direction* találunk, melynek vezetője csaknem mindenkor erdész ember.

Annál örvendetesebb, annál elismerésre méltóbb és jelentőség-teljesebb az a nem mindennapi esemény, melynek színhelye Vas vármegye szombathelyi megyeháza volt június 23-án, ahol Magyar-

ország egyik legrégebb grófi családjának, mely csak a minap ünnepelte meg grófi méltóságának 4 évszázados voltát, egyik ifju rokonszenves tagja, kinek ereiben nem kisebb ősnek, mint II. Rákóczi Ferencnek véréből csörgedez, letette az erdőtiszti esküt.

Gróf *Erdődy* Gyula v. b. t. t. főrendiházi tag, több cikluson át volt egyhangúlan megválasztott országgyűlési képviselő, a megye legnépszerűbb és talán az egész ország egyik legfeneköltebb gondolkodású főúrának az erdészet iránt táplált rokonszenve megnyilvánulását, fontosságának elismerését, az erdőtisztikar megbecsülésének tanuságát láthatjuk ezen ténykedésében, hogy felismerve fiának nagy előszeretetét az erdő iránt, nem csak hozzájárult erdészeti kiképeztetéséhez, hanem kinevezvén őt vasvörösvári uradalmában erdőmesternek, az egész belterjesen kezelt erdőgazdaság vezetését és a mezőgazdaság ellenőrzését reábizta és letétette vele az erdőtiszti esküt, hogy így formailag is kifejezésre hozza ezen kineveztetés jelentőségét.

Gróf *Erdődy* Lajos, immár uradalmi erdőmester, középiskoláinak elvégeztével a pozsonyi és budapesti egyetemeken végzett jogi tanulmányai után végre szíve szerinti hajlamának engedve, belépett a nagyváradi püspöki uradalomhoz gyakornoknak. Ezen uradalom legfőbb vezetője, csudák-csudájára, szintén erdész ember, ami különben a legtermészetesebb dolog, mert hiszen a birtok $\frac{2}{3}$ része erdő.

Egyévi gyakornokoskodás után a müncheni egyetemen iratkozott be erdészeti hallgatónak, ahol ezenkívül minden idejét egy már is ismert névvel bíró főiskolai tanársegéd társaságában töltötte, úgy

500 év óta gyógyítanak csuzt, köszvényt, ischiast stb.

Trencsénteplicz

radioaktív kénes hőforrások és iszapfürdői. Szállodák fürdőkkel egybeépítve, azér egész éven át nyitva. Hidegvizgyógyintézet. Diétetikus konyha. *Uj fürdők. Uj szállodák. Uj iszapfürdők.* Házikurához: Kénes iszap- és vizszétküldés.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai és azok hozzátartozói a június 15-től szeptember 1-ig terjedő idő kivételével napi 8 koronáért szobát, ellátást, fürdővagy iszapkezelést kapnak. Aki ezt a kedvezményt nem veszi igénybe, de a fürdőigazgatóság házaiban lakik, a lakásnál és fürdőknél 50% kedvezmény élvez. Iszapszétküldésnél 10%.

hogy bő alkalma volt a látottakat és hallottakat megvitatni és fiatal évei daczára serkentve ambíciója, támogatva tehetsége által oly bő tapasztalatokat szerezni, hogy felelősségének teljes tudatában elvállalhatta atyja erdőgazdaságának vezetését.

Igy nyert az erdőbirtokos fiában szakképzett hivatalnokot, az ifju főur saját erejéből tekintélyes állást, ahol bő alkalma van tudását és tehetségét érvényesíteni, az erdőtiszti kar pedig képzett, szeretetreméltó kartást, aki nem kis mértékben fog hozzájárulni a kar társadalmi pozíciójának emeléséhez.

Végül, mint magától értetődő dolgot, még megjegyzem, hogy Erdődy Lajos gróf, Szigeti Rezső erdőtanácsos ajánlatával belép, mint alapító tag, erdészeti egyesületünkbe, ahol hivatva volna főként a magánerdőbirtokosok és erdészek érdekét képviselni.

Bár találna példája minél több követőre a magyar erdészet, a magyar erdőbirtokosok és az erdészeti tisztikar javára. *Zier.*

A „Baranya-Somogy-Tolna vármegyei erdészeti és vadászati egyesület” tanulmányuttal egybekötött rendes évi közgyűlését ez évben június 28. és 29-ikén a Balaton mellékén Fonyódon és Keszthelyen tartotta meg *Pánczél Ottó* kir. erdőfelügyelő, alelnök vezetése és elnöklése mellett. A földmivelésügyi miniszter a közgyűlésre képviselőként *Fás Gyula* m. kir. főerdőtanácsost küldte ki, a szepes vármegyei erdészeti egyesületet ugyancsak *Fás* főerdőtanácsos, míg az Országos Erdészeti Egyesületet *Pánczél Ottó* kir. erdőfelügyelő képviselték. A közgyűlésen 26 tag vett részt és pedig: *Feniczy Ignác* főszolgabíró, *Dorner Béla* m. kir. jószágfelügyelő (Budapest), *Villax József* jószágintéző, *Fás Gyula* m. kir. főerdőtanácsos, *Pánczél Ottó* kir. erdőfelügyelő, *Kolossváry Andor* urad. főerdész, az egyesület tiltkára, *Zbinyovszky Lajos* urad. erdőfelügyelő, *Csik Gyula* és *Tomka Kálmán* urad. erdőmesterek, *Mahr Károly*, *Haring Vilmos* és *Vázsonyi Henrik* főhercegi urad. főerdészek, *Obrincsák Ernő* főerdőmérnök, *Bükkel János* és *Horváth Miklós* m. kir. erdőmérnökök, *Mayer Gyula*, *Borsitzky Ottó*, *Schmiedt Ferencz*, *Horváth Károly*, *Schmilliar Károly*, *Russek Ferencz*, *Lőw Jenő* urad. főerdészek, *Puskás Jenő* és *Péter Ignác* urad. erdészek, *Wachter Gyula* a *Steiner* magkereskedő czég képviselője.

A résztvevők már 27-ikén este gyűltek össze Fonyódon a Béla-telepi Sirály-szállóban, hol a „Béla”-üdülőtelep tulajdonosának,

Zichy Béla grófnak vendégei voltak. A szálló nyitott verandáján elköltött vacsorát rovarfajta szempontból érdekes incidens zavarta meg. Ugyanis a villamos lámpák erős fénye a bormusliczához hasonló apró legyet oly óriási mennyiségben csalt oda, hogy azok — rajozva mint a méhek — néhol oly vastagságban lepték el a verandát, hogy a légytömeget mint a havat lapátolni lehetett volna.

Másnap reggel a társaság kocsikon rándult ki Zichy grófnak feketebézsényi modern berendezésű tőzegkihasználó- és feldolgozó-telepére, hol az uradalmi gazdasági tisztikar, melynek kezelése alá a tőzegtelep tartozik, szakszerű magyarázatokkal szolgált. Érdekes megjegyezni, hogy a tőzeget egyrészt gépek segítségével tüzelőanyagnak sajtolják, úgy mint a szénbrikettet, másrészt pedig ugyancsak géperővel a tőzegeből elválasztják a port a rostos résztől, előbbit trágyagyárakban értékesítik, utóbbit pedig istállóalomnak használják a szalma helyettesítésére. A tőzegalomnak legnagyobb része külföldre, főleg Ausztriába szállítatik.

A 28-ikán megtartott közgyűlésen az egyesület vezetősége az

PÖSTYÉN

ma már kettős fogalom.

1. Hires iszapforrásai csuz-, kőszvényeseteiben az egész világon elismert páratlan gyógyhatásuak.

2. Kitünően felszerelt hideggyógyintézetében neuraszténiák, szivbajok pompás eredménnyel kezelhetők. 1912-ben 18.000 fürdővendég. Télenyáron nyitva. Felvilágosítást nyújt a

Fürdőigazgatóság.

Egyesületünk tagjai utalvány alapján
:: kedvezményben részesülnek. ::

Bővebbet az elnökségnél.

elmúlt évi működéséről számolt be, többek között, hogy a mult év őszén Pécssett megtartott erdőőri szakvizsgán a legjobb 2 vizsgázónak a Steiner-féle adományból pénzjutalmat osztott ki, hasonlóképpen 3 pénzjutalmat osztott ki dicsérő okiratok kíséretében az erdőgazdaság és vadászat, vadtenyésztés és vadóvás körül tartós és nagyobb érdemeket szerzett erdőőrök és vadőrök között. Utóbbi czímen *Hermann* Ferenc, Frigyes királyi herceg bellyei uradalmának erdőőre 100 korona, *Janicsek* Antal, a veszprémi püspökség és *Berdál* József, a magyar kegyes tanítórend erdőőrei pedig 50—50 korona jutalomban részesítettek. Az ugynevezett „járásí“ erdőőrök államosítása ügyében a földmivelési kormányhoz pártoló felirat intéztetett. Az egyesület választmányában elhalálozás folytán megüresedett 1 hely *Mahr* Károly főhercegi urad. főerdészszel töltetett be. Üdvözlő, illetve köszönő táviratok küldettek: a földmivelési miniszternek, Széchényi Bertalan grófnak, a magyar főrendiház alelnökének, mint az egyesület elnökének, továbbá az egyesületet vendégül látó háziurnak, *Zichy* Béla grófnak.

Ebéd után a társaság a fonyódi kikötőben 2 benzinmotoros csolnakba szállt s azokon a lehető legszebb időt és a Balaton elragadóan szép panorámáját élvezve 2 óra alatt elérte Keszthelyt, hol *Festetics* Tassilo herceg erdészeti tisztikara, élén *Tomka* Kálmán erdőmesterrel, azonkívül *Takács* Imre keszthelyi főszolgabíró és *Berzsenyi* Gerő dr. ottani kir. közjegyző kiváló szívélyességgel fogadták és kalauzolták a társaságot.

Másnap reggel automobilkirándulás volt Héviz fürdőre, hol az a kedves figyelem érte a társaságot a fürdő tulajdonosa és az egyesület alapító tagja, *Festetics* Tassilo herceg, m. kir. főudvarnagy részéről, hogy ámbár csak véletlenül értesült az egyesület tagjainak ott-tartózkodásáról, azokat vendégül látta és a fürdő vendéglőjében tiszteletökre egy lunch-ot adott.

Délben a társaság a keszthelyi vasuti állomásra hajtatott s a szép magyar tengernek búcsút intve, kiki otthonába visszautazott.

(Pánczél.)

Az 1914. évi orosz állami költségvetésben a bevételek és kiadások mérlege 3558 millió 262 ezer Rubel. A mezőgazdasági főosztálynál 125,496.706 R bevétellel szemben 157,628.869 R a

kiadás, vagyis 32,132.163 R a hiány. A földmivelési osztály kiadásai között szerepel a nowo-alexandriai erdészeti főiskola.

Az 1910—1914. években az orosz erdészet bevétele és kiadása a következő emelkedést mutatja.

Év	Bevétel R	Kiadás R
1910. --- --- --- --- ---	74,976.499	24,348.689
1911. --- --- --- --- ---	83,412.007	26,924.054
1912. --- --- --- --- ---	88,123.226	30,004.338
1913. --- --- --- --- ---	94,727.182	34,849.676
1914. (előirányzat) --- ---	104,418.276	41,222.017

Az 1914. évre előirányzott bevételből 91 millió R a fának tövön való eladásából eredő ár, 5 millió R pedig feldolgozott fának az ára és több kisebb tételű, külön fel nem sorolt bevétel.

A főbb kiadási tételek:

Zemstvo adók... --- --- --- --- --- 12,380.593 R

Központi hivatalok --- --- --- --- --- 274.825 R

Vidéki hivatalok:

a) tisztii személyzet --- --- --- 8,794.040

b) erdőőrök --- --- --- 6,987.394

c) szubvenciók... --- --- --- 104.100

d) erdőmérnökök --- --- --- 97.190 15,982.724 R

Juttalmak és áthelyezési kiadások --- --- 701.936 R

A császári erdészeti intézet --- --- --- 202.794 R

Erdészeti iskolák --- --- --- 245.583 R

(Eddig 43 iskola működik, 1914-ben 2 újat állítanak fel.)

Új építkezések... --- --- --- --- --- 691.499 R

Épületjavítások... --- --- --- --- --- 183.000 R

(1914-ben új törvény lép életbe, mely szerint egy erdészsegéd lakására 1100 [régebben 1000] R, erdőőri lakásra 520 [régebben 450] R, két családú közös lakásra 1000 [régebben 900] R irányoztatik elő.)

Erdővásárlások --- --- --- --- --- 402.581 R

Erdősítések, új ültetések --- --- --- --- --- 6,891.077 R

Különböző munkák --- --- --- --- --- 1,700.000 R

Fürdőhelyek és nyári lakházak --- --- --- 82.000 R

Az orosz birodalom összes erdőterülete körülbelül 600 millió desszatin (1 desszatin = 1·09 ha), főleg északon, Uralban és Szibériában. Kultura alá vonható terület 135 millió desszatin. Ebből esik az európai részekre 86 millió desszatin, amelyből eddig rendszeres erdőkezelés alá vettek 16 millió desszatin. A rendes erdőkezelés kiterjesztését gátolják a nagy távolságok, a megközelíthetetlen fekvés, rossz utak, lakatlan vidékek. A lakosság körében nagy a hajlandóság az erdőpusztítás iránt. Ily körülmények között egyes vidékeken a desszatinkénti jövedelem még a $\frac{3}{4}$ kopeket sem éri el. Hoztak ugyan egy új, német mintára alkotott erdő-törvényt, melynek most kellene életbe lépnie, de kérdés, hogy annak végrehajtása meg fog-e felelni a létrehozó intenczióinak.

A mezőgazdasági főosztály költségvetése a következőképen oszlik meg:

	Bevétel R	Kiadás R
1. Földmivelési osztály ---	5,596.927	34,927.461
2. Földjavítási " ---	15.335	13,503.500
3. Mezőgazdasági statisztika	140	6,201.418
4. A főosztály irodája ---	9.250	3,515.994
5. Állami birtokok --- ---	14,860.276	28,028.555
6. Erdészet --- --- --- ---	104,418.866	41,222.617
7. Telepítési osztály --- ---	596.412	30,229.324
Összesen --- ---	125,496.706	157,628.869

Jegyzetek: ad 1. Főbevétel: Volga, kaspitengeri és amuri halászat. Főbb kiadások: Mezőgazd. iskolák 5·7 m. R; agronomok fizetése 4·4 m. R; kísérleti állomások (földek, haltelepek) 4·6 m. R; iskolaépítések 4·5 m. R; rét-, legelő-, kert-, szőlő-, gyümölcs-, állattenyésztés-, tej-, méhészet-, selyemtenyésztés 2·6 m. R; mezőgazd. gépek terjesztése, mezőgazd. érdek képviselője 0·90 és 0·56 m. R; kártékony-rovarok pusztítása 0·19 m. R; kiállítások 0·40 m. R; egyesületek segélyezésére 0·46 m. R; telepterületeken agronom szolg. 2·23 m. R; agrárreform (közös tulajdon megszüntetése) 6·5 m. R.

Ad 2. Kiadások: Vizlevezetés és lecsapolás 11·0 m. R; lánkultura, vízügyi hivatalok.

Ad 3. Kiadások: Háziipar fejlesztése 1·8 m. R; tüzbiztos építkezések előmozdítása 2·1 m. R.

Ad 4. Központi és vidéki hivatalok költségei.

Ad 5. Bevételek: Haszonbérek 12·5 m. R; földeladások 1·1 m. R. Kiadások: Igazgatási költségek és agrárreformmal kapcsolatos adminisztratív kiadások és segélyek: Szibériai telepítések 30 m. R; állami birtokok parasztkézbe való átparcellázása 3·2 m. R és közös birtokok magántulajdonná való átalakítása 30·7 m. R.

Ad 7. Parasztagazdaságok, kivándorlás, parcellázás. (L. L.)

Rektorválasztás a selmezbányai főiskolán. A bányászati és erdészeti főiskola tanácsa f. hó 7-én tartotta rektorválasztó ülését. Rektorrá *Krippel* Móricz főiskolai r. tanárt választották. Prorektor lett: *Dr. Barlai* Béla. Szakosztályfőnökökké pedig a tanácsülés *Schelle* Róbert főbányatanácsost, *Réz* Géza, *Láng* Károly és *Fekete* Zoltán főiskolai r. tanárokat jelölte.

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdőtisztai létszámukban beálló változásokról bennünket levelező-lapon értesíteni sziveskedjenek.)

A m. kir. földmivelésügyi miniszter, Ő Cs. és Ap. Kir. Felségének Bécsben, 1914. évi június hó 9-én kelt legmagasabb engedélye alapján *Czékus* György, *Merényi* Gyula és *Földes* János m. kir. főerdőtanácsosokat, sok éven át teljesített hű és hasznos szolgálataik elismerése mellett, saját kérelmükre nyugugalomba helyezte.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter áthelyezte *Lőfi* Jenő m. kir. főerdőmérnököt Budapestről Máramaroszigetre (ellenőrködőnek), *Béky* Albert m. kir. főerdőmérnököt Kolozsvárról Budapestre, a vezetése alatt álló minisztérium erdészeti (I. B) főosztályába, *Nagy* László m. kir. erdőmérnököt pedig Apatinból Kolozsvárra (erdőrendezőnek).

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter áthelyezte *Mezey* Rezső m. kir. főerdőmérnököt Budakeszről Budapestre (faraktárgondnoknak), *Baumann* Béla m. kir. erdőmérnököt Lukóról Budakeszire (erdőgondnoknak), *Loványi* Heribert m. kir. segéderdőmérnököt pedig Teplicskáról Garamrévre (erdőgondnoknak).

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Pálffy* Mihály m. kir. erdőmérnököt áthelyezte Sepsiszentgyörgyre az ottani m. kir. állami erdőhivatalhoz.

*